



**R. P. D. Thomæ Delbene Marvbiensis, Clerici Regvlaris,
Sacrae Theologiae Professoris ... De Immvnitae, Et
Ivrisdictione Ecclesiastica**

Bene, Thomas del

Lugduni, 1674

V. An si quis Ecclesiae rem, quae singulis annis fructificat, vltra triennium
locer, valida sit locatio, saltem circa triennium; & an sit inualida, qua parte
excedit triennium?

[urn:nbn:de:hbz:466:1-98676](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-98676)

rius obligare se obligatione personali ad dandam commoditatem percipiendi fructus ad multos annos, vel sua vita durante, cuicumque voluerit; quia per huiusmodi obligationem rem Ecclesiæ non alienat, cum nullum ius in eam conferat alteri, sed solum ad eius fructus præstandos personaliter obligatur. Item secundo poterit beneficiarius liberaliter cedere alteri fructus sui beneficii pro vita sua durante, si per huiusmodi cessionem non transferat ius aliquod ad bona beneficii, sed solum obligetur personaliter ad dandum alteri, quod ex suo beneficio perceperit. Item tertio, poterit gratis cedere distributiones obligatione solum personali, sine obligatione reali, per quam transferatur aliquod ius in rem, vel ad rem, ut si scilicet se obliget solum ad cedendum, seu tradendum alteri fructus, vel distributiones, quæ ad ipsum de iure spectant: in quo sensu intelligendi sunt Doctores, qui docent, distributiones posse alienari. Vide præter Doctores supra citatos, etiam Nauarrum de alienat. n. 1.

DUBITATIO III.

An si quis, facta locatione pro triennio, ante illud finitum locationem renouet, valida sit contractus renouatio?

SUMMARY.

- 1 Renouans locationem factam pro triennio post secundum annum, valide facit, quia tunc non præsumitur ex fraude procedere.
- 2 Renouatio facta ante secundum annum caput, & cum eadem persona, licet pensio varietur, est inualida, quia tunc præsumitur fraus, & verum est dicere rem Ecclesiæ uni esse locatam ad quinquennium.
- 3 Pensionis variatio non tollit integrè fraudis præsumptionem.

Responderetur distinguendo: si renouet post secundum annum, valida est contractus renouatio; quia tunc is non præsumitur ex fraude procedere, neque primum contractum continuare, sed nouum inire, & rem de nouo locare: censetur enim antiquus finitus, cum parum pro nihilo reputetur. At si renouet ante cœptum secundum annum, & cum eadem persona, inualida est, tametsi pensio varietur; quia tunc præsumitur fraus, & quia tunc verum est dicere, rem Ecclesiæ uni esse locatam ad quinquennium, contra textum in Extrauaganti Ambrosiæ. Sic Molina cit. disp. 466. circa finem, & consentit Valascus de emphyt. q. 29. n. 15. in casu, quo non varietur pensio; quamvis secus si varietur, sed minus rectè, quia pensionis variatio non tollit integrè fraudis præsumptionem, neque impedit, quod minus dicatur, rem vltra triennium eidem esse locatam.

DUBITATIO IV.

An quis Ecclesiæ rem, quæ binis, vel ternis annis solet fructificare, valide vltra triennium locet?

SUMMARY.

- 1 Valida est locatio de re, quæ binis, vel ternis annis solet fructificare, ita ut si fructificet annis alternis, possit

illam locare per sexennium, si annis ternis per nouennium, & sic deinceps.

- 2 Trina fructuum collectio est quæ conductorem inuitare potest ad rem Ecclesiasticam conducendam.
- 3 Emphyteuta non cadit in commissum, si triennio non soluit pensionem annexam rei, quæ tantum triennio, vel biennio fructificat.
- 4 Singula triennia æquivalent singulis annis in casu, quo res fructificat ternis annis.

Responderetur affirmatiue, ita ut si fructificet annis alternis, possit illam locare per sexennium; si fructificet annis ternis, possit locare per nouennium, & sic deinceps, &c. Ita dicebam cap. præcedenti, dub. 1. & tradit ex communi Barbatia in rubr. de rebus Eccles. non alien. n. 52. Less. lib. 2. cap. 24. dub. 11. n. 69. Scortia theor. 115. Nauar. in comm. de alien. rer. Eccles. n. 21. & 22. Azor. 2. part. lib. 8. §. de locato, cap. 2. Sà verb. conductio, n. 14. Sopranus ad Fillucium tr. 44. cap. 1. q. 3. Guttier. lib. 1. can. cap. 8. num. 12. Couar. 1. 2. ar. cap. 16. n. 9. Quaranta verb. alienatio rerum Eccles. n. 18. Vasquez in opusc. de redditib. cap. 2. §. 2. dub. 6. num. 30. Rebell. de obligat. inst. lib. 1. q. 5. Riccius decis. 115. & Barbof. de potest. Episc. op. 3. p. alleg. 65. num. 4. Et probatur, quia Pontifex in dicta constitutione non tam videtur intendisse triennium temporis, quàm triennium fructuum, cum trina fructuum collectio sit, quæ conductorem inuitare potest ad rem Ecclesiasticam conducendam, ut sic sterilitas vnius anni (si forte contingat) aliorum annorum vbertate compensetur, aliàs paucos conductores res Ecclesiæ inuenire possent. Confirmatur, quia emphyteuta non cadit in commissum, si triennio non soluit pensionem annexam rei, quæ tantum triennio, vel biennio fructificat, teste Baldo l. ead. Cod. locati, Alexandr. in l. diuortio, §. 1. ff. soluto matrim. Iason. ibid. & l. 2. C. de iur. emphyt. & Couar. & Azor. locis supra cit. Confirmatur secundo, quia in casu, quo res fructificat alternis, vel ternis annis, meritò singula biennia, vel triennia æquivalent singulis annis.

DUBITATIO V.

An si quis Ecclesiæ rem, quæ singulis annis fructificat, vltra triennium locet, valida sit locatio, saltem circa triennium, & an sit inualida qua parte excedit triennium?

SECTIO I.

Dubitationis Resolutio.

SUMMARY.

- 1 Locatio modo supradicto est inualida, etiam citra triennium, & simpliciter, & in totum vitatur, nisi fortè contrahentes tacite consentirent in triennium, tacite enim esset duplex contractus, quia consentirent in sexennium.
- 2 Verbum (cadat) intelligendum est quod cadat à iure quod obtinere poterat, quia si nullus esset contractus, etiam pro tempore à lege permissus, non diceretur, ab eo cadat.
- 3 Dictio illa (omnino) indistinctè prolata, omnes annos videtur comprehendere.

4 Per

- 4 Per alienationem ultra formam praescriptam factam recipienti ius aliquod non acquiritur.
- 5 Negativa, quoties adiungitur cum dictione (aliquid) etiam in qualibet minima parte verificatur.
- 6 Contractus cum pendet à voluntate duorum, si non valet, ut fit, neque valet, ut fieri poterat.
- 7 Electio Consiliarij ad triennium facta, neque valet ad annum, si statutum sit quod ultra annum fieri non possit.
- 8 Leges generaliter loquentes non censentur improbare quod aliis legibus est permixtum.
- 9 Textus dicentes nullam esse locationem, intelligi debent non de triennali, qua permixta est à lege, sed respectu temporis è lege reprobati.
- 10 Clementina 1. de non alienando loquitur non de locatione, sed de vera alienatione, qua in totum est nulla.
- 11 Verbum illud (cadat) relatum ex authent. de non alien. significat emphyteutam cadere ab emphyteusi tempore utili possessa.
- 12 Nemo dicitur cadere ab eo, quod non habet, nec potest habere.
- 13 Doctrina Bartoli citata intelligi debet quod locatio illa valeat de facto quoad tempus à lege permixtum; secus quoad tempus à lege reprobatum.

Respondetur inualidam esse, etiam citra triennium, & sic simpliciter, & in totum vitari, nisi tamen contrahentes tacite consentirent in triennium, ita ut tacite sit duplex contractus, nempe consentirent in sexennium verbi gratia, etsi hic contractus non valeret triennium. Sic docent Bartol. in *Authent. qui rem de sacrosanctis Eccles.* num. 7. *Iaf. ibid.* num. 21. Bartholomaeus Socinus, Abbas, Felinus, Cardinalis, & alij, quos sequitur Couar. 2. var. cap. 16. num. 5. Azor. 2. part. lib. 7. cap. 10. q. 4. & lib. 9. cap. 2. q. 4. Mantica de iur. & ambig. convent. tom. 1. lib. 5. tit. 5. in princip. Valascus de iure emphyt. q. 29. num. 15. Gratian. discept. forens. cap. 162. num. 22. Vasquez in opuscul. de redditibus, cap. 2. §. 2. num. 28. & 29. Sopranius apud Filiucium tract. 44. cap. 2. q. 5. Genuensis in praxi, cap. 60. Bonacina disp. 3. de contractibus feud. q. 8. punct. 4. num. 32. Cald. Pereira de resol. emphyt. cap. 2. num. 30. Riccius de iur. §. 117. & 121. Carocius de locatio 3. part. §. de rebus Eccles. locandis, concl. 5. 6. & 9. Less. de iur. & iur. lib. 2. cap. 24. dub. 11. num. 68. Scortia theorema. 117. Sà verb. Conductio, num. 13. & decreuit Rota, sicut refert Farinacius tom. 1. part. 1. decis. 36. contra Baldum in *Authent. si quas ruinas*, Cod. de sacros. Eccles. Paulum de Castro in *Authent. qui rem*, Cod. de sacros. Eccles. Imolan in cap. ex parte, de feudis: Alexandrum consil. 38. lib. 2. Decium in cit. authent. qui rem, Tiraquellum lib. 2. de retract. p. ult. num. 144. Molinam de iur. tract. 2. disp. 467. alterum Molinam de primog. lib. 1. cap. 21. num. 28. Tuschum verb. locatio, concl. 406. in princ. Rebellum de obligat. iur. 2. part. lib. 14. q. 6. Gamma de iur. §. 390. num. 3. Quaranta n. 18. Barbofam de potest. Episc. 3. part. allegat. 95. n. 15. & alios innominatos apud Mantican loco supra cit. n. 19. apud Scortiam cit. theorema. 117.

Probatur non ex eo (ut probant aliqui) quia in authent. de non alien. §. emphyteusim, prohibetur dari emphyteusim ultra tres vias, & subditur: Aliter dari nullo modo permittimus, neque sic habere aliquod robur finimus. Et in §. si verò in perpetuum, dicitur: Si verò in perpetuum quispiam emphyteusim accipere presumpserit, quod non licet, temporalem quidem, non tamen secundum huius nostrae legis observationem, etiam cadat quidem de emphyteusi, & quod datum est, maneat apud Ecclesiam.

Quapropter si dicitur, cadat, intelligendum esse videtur, quod cadat à iure, quod verò obtinere poterat, quia si nullus esset contractus, etiam pro tempore

à lege permixtus, non diceretur, ab illo cadat. Item neque ex eo, quod in Extrauag. Ambitiosa, dicitur, quod si locatio, vel alienatio fiat aliter, ac ibi praescribitur, nullius omnino sit roboris, ac momenti, & ex alio capite, dictio illa, omnino, indistinctè prolata, omnes annos videatur comprehendere. Item neque ex eo quod in Clem. 1. de rebus Eccles. non alien. dicitur, quod alienatione ultra formam praescriptam facta, recipienti ius aliquod non acquiritur; & ex alio capite 4 quoties negativa adiungitur cum dictione aliquod, etiam in qualibet minima parte verificetur, ut tradit 5 Gloss. Clement. 1. de foro compet. Abb. & alij, quos refert Couar. loco supra cit. & Tiraquellus in l. si unquam, verb. omnia, num. 1. & 14. Item neque ex eo, quia (ut docet Bart. in l. 1. §. si quis ita, ff. de verb. obligat. communiter receptus) cum contractus pendet à voluntate duorum, si non valet ut fit, neque valeat ut fieri poterat, & quia (ut docet Romanus consil. 66.) electio Consiliarij ad triennium facta, neque 7 valeat ad annum, si statutum sit, quod ultra annum fieri non possit.

Responderi enim potest, rationes, & auctoritates istas intelligi non de toto tempore, etiam à iure permixto, sed solum de tempore inutili, quia leges generaliter loquentes non censentur improbare quod 9 aliis legibus est permixtum, l. sciendum, ff. qui satisfacere cogantur, & l. decurionibus, Cod. de silentariis, lib. 12. Quapropter cum locatio triennalis permixta sit à lege, & reprobata ea, quae diuturnior est, dici potest, quod textus dicentes, nullam esse talem locationem, intelligentur respectu temporis à lege reprobati, non item respectu temporis à lege permixti: & sic explicari potest Authent. de non alien. & Extrauag. Ambitiosa, & Clement. 1. eod. tit. praeterquam quod Clement. 1. 10 loquitur non de locatione, sed de vera alienatione, quae certum est, quod in totum sit nulla, cum forma 11 praescripta non seruetur. Verbum autem illud Cadat, relatum ex Authent. de non alien. significat emphyteu- 12 tam cadere ab emphyteusi tempore utili possessa, quod inde probatur, quia nemo dicitur cadere ab eo, quod non habet, nec potest habere, & sic si ex vi illius contractus emphyteuta neque habuit, neque potuit habere in aliquo tempore emphyteusim, sequitur dici non posse, quod ab illa cadat: ergo si cadit, signum est, quod emphyteusim fuerit ipsi debita pro aliquo tempore, scilicet tempore à iure permixto, quo trans- 2 acto ab emphyteusi cadit. Accedit, quod ibi per modum poenae emphyteuta priuatur emphyteusi, & consequenter signum est, quod ex vi iuris obtinebat emphyteusim tempore à lege permixto.

Ad illud, quod dicitur ex doctrina Bartoli communiter recepta, responderi potest, quod locatio illa valeat de facto quoad tempus à lege permixtum, tamen non valeat quoad tempus vltimus à lege reprobatum, & sic quod de facto valeat actus quoad partem, eo modo quo fit. Fauet tamen aliquantulum doctrina Bartoli, & multo magis doctrina Romani responsioni nostrae.

Sed probatur ex eo, quia ex vi contractus contrahentes non consentiunt, nisi in locationem, & conductionem multorum annorum: non enim conductio triennalis est ita commoda, sicut sexennalis verbi gratia, vel nouennalis; quin potest illa esse damnosa: quapropter qui pro tempore diuturno conducit, minoris conducit, quasi pro brevi tempore conducere. At quoties contrahentes non celebrarent contractum eodem modo, tempore permixto, ac celebrant, cum extra tempus permixtum contrahunt, de facit consensus in contrahendo, & sic nequit fieri separatio eius temporis, quod est lege permixtum, ab eo, quod lege prohibetur: quapropter non mirum, si inualidus sit contractus quoad totum tempus.

Quamvis si ipsi contrahentes tacite consentirent in triennium, tunc ex hac parte valeret contractus, quia tunc implicite esset duplex contractus, nempe in sexennium, vel nouennium, & si hic non valeret, in triennium.

SECTIO II.

Difficultates, earumque solutiones.

SUMMARIUM.

- 1 *Vtile per inutile non vitatur quando sunt separabilia.*
- 2 *Donatio sine insinuatione facta ultra quingentos aureos, licet sit unica donatio, solum in excessu vitatur, & firma remanet quoad quingentos aureos à iure sine insinuatione donari permittos.*
- 3 *Donans supra quingentos aureos voluntatem habet donandi quod est permittum, non sic locans ultra triennium.*
- 4 *Emphyteusis concessa ad tres generationes, valida est quoad tertiam permittam, inualida quoad reliquas.*
- 5 *Data emphyteusi alicui, eiusque duobus successoribus, cum pacto, quod illis deficientibus tertius obtenturus sit in emphyteusim, & omnibus aliis preferendus, deciditur Dominum emphyteusis obligatum non esse, duobus hæredibus cessantibus cæteris tradere.*
- 6 *Pactum additum emphyteusi reprobatur, at emphyteusis vitium non habet.*
- 7 *Quod in una parte vitatum est, in totum vitatur.*

Obiicies, *utile per inutile non vitatur, ex regul. vitale, de regulis iuris in 6. & l. 1. §. sed si mihi, ff. de verb. obligat.* Ergo.

Respondetur, *utile per inutile non vitatur*, quando sunt separabilia, concedo; quando non sunt separabilia, nego. At in casu nostro non sunt separabilia, quia locans non eodem pretio locaret ad breue tempus, ac locaret ad longum.

Obiicies secundo, *donatio sine insinuatione facta ultra quingentos aureos, tametsi unica sit donatio, solum in excessu vitatur, & firma remanet quoad quingentos aureos à iure sine insinuatione donari permittos, l. sancimus, in prin. ip. vers. si quid autem, Cod. de donation. & docent Mol. disput. 278. & 467. Clar. §. donatio, quest. 17. num. 2. Riccius resol. 102. n. 2. Rebellus de obligation. inst. 2. part. lib. 18. q. 6. num. 6. & Zevallos com. contr. com. q. 222. num. 3.* Ergo sic, &c. in casu nostro.

Respondetur, concedo antecedens: at nego consequentiam, & disparitas est, quia donans supra quingentos aureos, & sic plus, quam sibi permittitur, voluntatem habet donandi, quod est sibi permittum: non sic in casu nostro, nisi contrahentes tacite consentirent in triennium, vti dicebam.

Obiicies tertio, *emphyteusis concessa ad tres generationes valida est quoad tertiam permittam, inualida quoad reliquas, auth. de non alien. §. quod autem, collat. 2. vbi data emphyteusi alicui, eiusque duobus*

successoribus, cum pacto quod illis deficientibus tertius successor obtenturus sit emphyteusim, & omnibus aliis preferendus, deciditur dominum emphyteusis obligatum non esse, duobus hæredibus cessantibus, cæteris tradere: & sic tacite declaratur, traditionem emphyteusis primis hæredibus valere,

extensionem tamen à lege improbatam non valere: ergo, &c.

Respondetur in cit. *Amb.* solum reprobari pactum additum emphyteusi, non autem emphyteusim vitium habere, quia solum ad tres vitas se extendit: at locatio in casu nostro non solum se extendit ad triennium, sed etiam ad plures annos, & consequenter in una parte vitata in totum vitatur. Quod si vigeas, illud pactum, cum simul effectum sit cum emphyteusis contractu, virtute, & in effectum emphyteusim ultra tres vitas extendit, eaque de causa annullatur, & tamen non obstante hac extensione, firma remanet emphyteusis quoad tres vitas: ergo similiter locatio rei Ecclesie pro pluribus annis facta firma debet manere pro triennio. Respondetur, esse ibi virtute duplicem contractum, iuxta ea quæ supra dicebamus.

DVBITATIO VI.

An si quis Ecclesie rem, quæ singulis annis fructificat, ultra triennium locet cum iuramento de non contrahendo, firmetur locatio iuramento, ita ut ipsi non liceat ab ea recedere?

SUMMARIUM.

- 1 *Iuramentum non obligat ad peccatum, neque est vinculum iniquitatis, nec firmat locationem de re singulis annis fructifera, ultra triennium.*
- 2 *Extravagans Ambrosio prohibet huiusmodi locationem sub peccato mortali, & excommunicatione, quæ supponit peccatum mortale.*
- 3 *Pœna debet esse commensurata culpæ.*
- 4 *Excommunicatio maior gravis pœna est, gladius spiritualis, ac neruus Ecclesiastica disciplina.*

Respondetur ex probabiliori sententia Doctorum ¹ negativè, quia iuramentum non obligat ad peccatum, neque est vinculum iniquitatis: ergo non firmat prædictam locationem. Antecedens patet. Consequentia probatur, quia Extravagans Ambrosio, prohibet huiusmodi locationem sub peccato mortali, ut ² ex communi tradit Caiet. in sum. verb. *Precepti transgressio*, §. pœna preceptorum. Paludan. in 4. dist. 17. art. 2. Nauar. cap. 27. num. 9. Gabr. in 4. distinct. 18. quest. 2. coroll. 2. Sor. dist. 22. quest. 1. art. 2. concl. 1. Couar. cap. alma, part. 1. §. 9. Auila de censur. part. 2. cap. 5. disp. 1. dub. 2. & sumitur ex cap. nemo Episcoporum, cap. nullus sacerdotum, 11. quest. 3. & Tridentino sess. 25. cap. 3. ³ de reformat. & probatur ratione, quia pœna debet esse commensurata culpæ, cap. felix, de penis in 6. ⁴ Sed excommunicatio maior gravis pœna est, gladius spiritualis, ac neruus Ecclesiastica disciplina, teste eodem Tridentino cit. cap. 3. ergo grauem, seu mortalem culpam supponit.

DVBITATIO VII.

An valeat mandatum ad locandum ultra triennium?

SUMMARIUM.

- 1 *Constitutio prohibens alienationem rerum Ecclesie ultra triennium, includit etiam mandatum ad eas locandas.*
- 2 *Mandatum*